

Sygn. akt III C 1561/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, Wydział III Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Dietkow

Protokolant: Kinga Kwaśniewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 marca 2016 roku w W.

sprawy z powództwa K. S. i M. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 203.681,63 PLN (dwieście trzy tysiące sześćset osiemdziesiąt jeden i 63/100 złotych) z ustawowymi odsetkami od 15 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 17.402,00 PLN (siedemnaście tysięcy czterysta dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. w pozostałej części powództwo oddala.

III C 1561/14

UZASADNIENIE

Powodowie K. S. i M. S. w pozwie złożonym 7 października 2014 roku wnosili o zasądzenie na ich rzecz solidarnie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 203.681,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie zawarli umowy ubezpieczenia na rzecz swoich dzieci z (...) Spółką Akcyjną oraz z (...) Spółką Akcyjną, mieli także oszczędności wszystko w łącznej kwocie 900.000,00 zł – dowód – zeznania powodów M. S. k. 277, K. S. 278. W marcu 2013 roku z powodami skontaktował się T. M., który jako przedstawiciel (...) Spółki z Ograniczoną Odpowiedzialnością przekonywał ich, że wie o ich umowach ubezpieczeniowych i innymi ubezpieczycielami oraz, że może zaproponować większy zysk z lokaty pieniędzy u pozwanego co najmniej 8% oraz, że w każdej chwili powodowie będą mogli wypłacać zgromadzone środki – dowód – zeznania powodów M. S. k. 276, K. S. 278. T. M. przyjeżdżał do domu powodów wiele razy, przekonywał powodów do wycofania się z umów z innymi ubezpieczycielami i zawarcia umowy lokaty z pozwanym, obiecywał duże zyski z ulokowanych pieniędzy, rysował tabele wzrostu zysków, gdyż wpłacona przez powodów kwota miała systematycznie wzrastać, nie dostarczył żadnych pisemnych informacji, ogólnych warunków umów – dowód – zeznania powodów M. S., e-protokół 00:31:32-00:36:48, K. S. e-protokół 00:57:19-01:00:57. Powodowie nie zostali poinformowani o żadnych opłatach związanych z zarządzaniem

ulokowanych u pozwanego środków, w tym o opłacie wstępnej, opłacie za zarządzanie, opłacie za ryzyko, opłacie likwidacyjnej, opłacie za przewalutowanie, a także o wysokości prowizji – dowód – zeznania powodów M. S. e-protokół 00:36:30-00:37:07, K. S. 01:02:15-01:02:26. Powodowie zastanowili się i kierując się zapewnieniami T. M. co do atrakcyjności lokaty wszystkich pieniędzy u pozwanego, a także tym, że pozwany jest formą międzynarodową i według zapewnień T. M. instytucją w której banki lokowały powierzone im przez klientów pieniądze zgodzili się na podpisanie nie wypełnionych, przyniesionych przez T. M. formularzy i dokonanie przelewu na konto pozwanego kwoty 900.000,00 zł, z tym że podpis złożył powód M. S. – dowód - potwierdzenie transakcji k.34, zeznania powodów M. S. e-protokół 00:31:32-00:37:07, K. S. 00:57:19-01:02:26. Okazało się, że powód 21 marca 2013 roku podpisał wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...), (...) nr (...), który w całości samodzielnie wypełnił T. M., a pozwany zakwalifikował wniosek jako umowę ubezpieczeniową o numerze polisy (...) – dowód - wniosek k. 8-10, polisa k. 52, zeznania powodów M. S. e-protokół 00:31:32-00:37:07, K. S. 00:57:19-01:02:26. W czerwcu 2013 roku powodowie załogowali się na utworzone dla nich konto u pozwanego i stwierdzili, że pobrana została prowizja, o czym powodowie nie byli informowani, a wpłacona kwota 900.000,00 zł zamiast wzrastać ulega systematycznemu zmniejszaniu, co T. M. tłumaczył zamieszkami w Turcji i zaproponował przeniesienie części środków na mniej zyskowne lokaty, bo 5%, ale pewniejsze i bez opłat za zarządzanie – dowód - zeznania powoda M. S., e-protokół 00:37:45-00:40:48, zeznania powódki K. S. e-protokół 01:01:19-01:04:42. We wrześniu 2013 roku T. M. przyniósł powodom nie wypełniony wniosek, który podpisała powódka K. S., wpłacona wcześniej kwota 900.000,00 zł została podzielona na kwoty 120.000,00 zł i 36.000,00 zł, a powodowie zostali poinformowani przez T. M., że będą mogli wypłacić przeniesione pieniądze w każdym czasie, raz wpłacone kwoty miały zarabiać 5% bez opłat za zarządzanie, opłaty likwidacyjnej, opłacie za przewalutowanie, nie było informacji o terminowości umowy i konieczności uiszczania określonej składki na rzecz pozwanego, nie otrzymali warunków umowy, ani warunków wypowiedzenia – dowód – zeznania powodów jw., wnioski powoda o wypłatę k.63, k.64. Po złożeniu podpisu przez powódkę pod wnioskiem wypełnił go samodzielnie T. M., a wniosek dla pozwanego stanowił o zawarciu umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...) -15, (...) -15, której potwierdzeniem była polisa nr (...) oraz o zawarciu umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...), (...), której potwierdzeniem była polisa nr (...) dowód – wniosek k. 11-13, polisa k.55, wniosek k. 14-16, polisa k.79. Pozwany naliczył i wypłacił (...) Spółce z Ograniczoną Odpowiedzialnością prowizję za udział T. M. w zawarciu umów z powodami w łącznej kwocie 176.400,00 zł – dowód – rozliczenie prowizji k. 180. Powodowie zaniepokoiли się po tym jak 11 kwietnia 2014 roku M. S. złożył wniosek o wypłatę 300.000,00 zł z polisy nr (...), a z wyliczonej wartości wypłaty 303.030,30 zł potrącona została kwota 3.030,30 zł tytułem opłaty likwidacyjnej – dowód - pismo pozwanego k. 91, zeznania powódki K. S. e-protokół (...):05:47-01:06:48. W czerwcu 2014 roku powódka korzystając z poczty elektronicznej zażądała od T. M. informacji na temat wszystkich polis oraz ogólnych warunków umowy ubezpieczenia, także informacji o opłatach, długości trwania umów i możliwości ich zakończenia – dowód - kopie korespondencji k.22-24. Powodowie dowiedzieli się wówczas, że dwie ostatnie umowy są umowami wymagającymi uiszczania rocznie składek w wysokości równej wartości polis, łącznie ponad 150.000,00 zł rocznie i to przez okres 10 i 15 lat, po wódka zażądała wyjaśnień od T. M., który oświadczył, że już nie pracuje w spółce współpracującej z pozwanym – dowód – zeznania powódki e-protokół (...):06:50-01:09:30. Powodowie złożyli 14 lipca 2014 roku wnioski o wypłatę wszystkich środków zgromadzonych u pozwanego, co pozwany potraktował jako wnioski o rozwiązanie umów – dowód - pisma pozwanego k. 92, 93, 94, zeznania powódki e-protokół (...):10:00-01:10:06. Powodowie nie wiedzieli jakie oświadczenia powinni złożyć pozwanemu, korzystali z pomocy adwokata – dowód – zeznania powódki e-protokół (...):10:30-01:10:45. Pozwany wypłacił powodom z polisy nr (...) kwotę 396.318,37 zł po potrąceniu kwoty 4.003,22 zł. – pismo k. 92. Pozwany nie wypłacił powodom z polis nr (...) żadnych środków powołując się na treść OWU – dowód – pisma k. 93, 94. Z wpłaconej pozwanemu przez powodów kwoty 900.000,00 zł pozwany wypłacił łącznie kwotę 696.318,37 zł – okoliczność bezsporna. W dniu 30 grudnia 2014 roku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez pozwanego praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów – dowód - postanowienie nr (...) k. 182-185. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów 2 listopada 2015 roku wydał decyzję (...), w której stwierdził że zostało uprawdopodobnione stosowanie przez pozwanego praktyk naruszających interesy konsumentów i zobowiązał pozwanego do podjęcia określonych działań w celu ich wyeliminowania – dowód - decyzja k. 210-264. Na wniosek pozwanego Sąd zawiadomił o toczącym się procesie następcę prawnego (...) Spółki z Ograniczoną Odpowiedzialnością

i pouczył o możliwości przystąpienia do strony w związku z art. 84 k.p.c. i 76 k.p.c., a zawiadomiony od 3 kwietnia 2015 roku nie przystąpił do sprawy – dowód – doręczenie k. 122.

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego:

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w oparciu o wskazany wyżej materiał dowodowy, także w oparciu o dowody z dokumentów, których treść nie była kwestionowana przez strony. Sąd oparł się również na zeznaniach powodów, którzy szczegółowo opisali ustalenia powodów z przedstawicielem pozwanego T. M. podczas spotkań w ich domu, okoliczności towarzyszące składaniu wniosków oraz jakie informacje co do umów z pozwanym otrzymali od T. M.. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka T. M., który był pracownikiem firmy pośredniczącej w zawieraniu umów z pozwanym. T. M. miał interes w złożeniu zeznań korzystnych dla pozwanego, a przede wszystkim wskazujących na to, że wywiązał się prawidłowo z obowiązków agenta pozwanego. Należy bowiem zwrócić uwagę na to, że z tytułu zawartych za jego pośrednictwem umów pozwany naliczył i wypłacił (...) Spółce z Ograniczoną Odpowiedzialnością prowizję w łącznej kwocie 176.400,00 zł. Negatywna ocena zeznań świadka T. M. wynika także z tego, że mimo iż przyznał się do wielokrotnych spotkań z powodami, mimo, że namówił powodów do wycofania pieniędzy od innych ubezpieczycieli nie pamiętał wielu szczegółów, nie pamiętał jak przebiegała jego współpraca z powodami i jakie produkty im zaoferował, jednocześnie nie zaprzeczył, że to on wypełniał za powodów dokumenty, które oni opatrzyli jedynie własnoręcznym podpisem. Świadek T. M. niewiele pamiętał, pamiętał natomiast, że powodowie podpisali oświadczenie, że zapoznali się z warunkami umowy, nie potrafił jednak opisać formy tego oświadczenia. Zeznania świadka T. M. są sprzeczne z zeznaniami powodów, ale też z treścią korespondencji elektronicznej powodów ze świadkiem, gdyby bowiem powodowie byli informowani przez świadka o wszystkich warunkach zawieranych umów oraz gdyby wręczył im OWU to jaki byłby cel domagania się tych warunków i informacji w czerwcu 2014 roku? Z zeznań powodów oraz treści korespondencji ze świadkiem wyłania się spójny obraz tego co przedstawiał powodom świadek oraz do zawierania jakich umów z pozwanym przekonywał powodów.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka J. Z., gdyż okoliczności o jakich miał zeznawać świadek nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia. Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego aktuarusza na okoliczność założeń, na podstawie których pozwany konstruował swoje produkty ubezpieczeniowe, kosztów pozwanego i rozliczeń z powodami. Zdaniem Sądu nie było potrzeby zasięgnięcia wiedzy specjalistycznej dla ustalenia okoliczności nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia. Ponadto wysokość roszczenia powodów nie była między stronami sporna. Istotą sporu było zawarcie umów o treści wskazanej przez pozwanego ewentualnie w razie ustalenia przez Sąd, że doszło do zawarcia przez powodów z pozwanym umów określonej treści, na wniosek powodów uznanie postanowień umów za abuzywne.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Pomiędzy stronami nie zostały zawarte umowy: ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...), (...) nr (...) o numerze polisy (...), ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...) -15, (...) -15, której potwierdzeniem była polisa nr (...) oraz umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...), (...), której potwierdzeniem była polisa nr (...).

Powodowie podnosili, że nie zawarli umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi, pozwany przeciwnie wskazywał na treść wniosków powodów o zawarcie umów. Powodowie nie otrzymali warunków umów, nie znali żadnych istotnych, ani nawet mniej istotnych postanowień tych umów takich choćby jak tabele opłat, czas trwania umów, konieczności uiszczania składek, czy charakteru umów. Byli informowani przez T. M. o lokatach inwestycyjnych z zyskiem 8% rocznie, następnie 5% rocznie, a nie o umowach ubezpieczeniowych z funduszami kapitałowymi, a także o konieczności płacenia składek ubezpieczeniowych. Powodowie podpisali niewypełnione wnioski, w których brak było informacji o doręczeniu powodom OWU, a ponadto Sąd dał wiarę zeznaniom powodów co do tego, że OWU nie zostały im doręczone przy zawieraniu umów. Wnioski o zawarcie umów mimo podpisania ich przez powodów nie były wyrażeniem zgody na konkretną ofertę, konkretny produkt finansowy pozwanego, gdyż

powodowie nie wypełniali wniosków samodzielnie, nie znali warunków umów, które mieli zawierać. Podpisali wnioski do zawarcia wymienionych umów, ale nie mieli świadomości, że zawierają umowy określonej treści i jakie będą tego konsekwencje. T. M. przedstawiając powodom oferty nie wręczył im żadnych OWU zawieranych umów, tabel opłat. Ponadto zapewniał, że zawarcie rekomendowanych przez niego umów będzie gwarantowało stały zysk, a wcześniejsze rozwiązanie umowy nie spowoduje naliczenia dodatkowych kosztów. W tych warunkach nie można mówić o zawarciu przez powodów umów potwierdzonych polisami wystawionymi przez pozwanego.

1. Powodowie nie zawarli umów z pozwanym, gdyż pozwany posługiwał się wzorcem nie znanym, nie doręczonym powodom.

Wzorzec umowy jest kwalifikowanym oświadczeniem woli proponenta, która na mocy obowiązujących przepisów, niejako poza umową kształtuje treść stosunku prawnego wynikającego z umowy. Taka kwalifikacja wzorca umownego oznacza, że wzorzec nie jest częścią umowy, a mimo to ma moc wiążącą bez względu na wiedzę drugiej strony o jego istnieniu i treści. Jednocześnie ta odrębność wzorca od umowy umożliwia jego zaistnienie poza konkretnym stosunkiem obligacyjnym i jego kontrolę abstrakcyjną. Wzorzec współkształtuje treść stosunku obligacyjnego, tak jak czynniki wskazane w art. 56 k.c., lecz obok nich. Co do hierarchii tych czynników, przy ustalaniu treści stosunku zobowiązaniowego należy uwzględnić w pierwszej kolejności regulację dokonaną przez strony, tzn. umowę, a następnie wzorzec umowy. Dopiero w dalszej kolejności kształt stosunku wyznaczać będą dyspozytywne normy prawne, zasady współżycia społecznego i zwyczaje, chyba że przepis szczególny przyznaje zwyczajom pierwszeństwo przed normami dyspozytywnymi jak choćby w przepisie art. 394 k.c.. Oczywiście treść wzorca nie może być sprzeczna z normami prawnymi imperatywnymi i semiimperatywnymi oraz zasadami współżycia społecznego. Do wykładni wzorca należy stosować przepis art. 65 § 1 k.c. Generalnie należy stwierdzić, że wzorzec umowny może mieć moc wiążącą wyłącznie wówczas, gdy umowa między stronami została ważnie zawarta, choć nie jest to przesłanka wystarczająca. Dla podmiotów stosunków cywilnoprawnych prawnie relewantne mogą być wyłącznie nakazy i zakazy, które zostały im zakomunikowane w sposób określony prawem. Przepis art. 384 k.c. wskazuje jako regułę, że dla nadania wzorcowi mocy wiążącej dla kontrahentów wzorzec umowy powinien zostać doręczony drugiej stronie - art. 384 § 1 k.c., w pewnych sytuacjach można poprzestać na stworzeniu warunków do łatwego dowiedzenia się o treści wzorca - art. 384 § 2 k.c., a w innych przypadkach konieczne jest udostępnienie wzorca drugiej stronie w oznaczony sposób - art. 384 § 4 k.c.. Niedopełnienie wskazanych wymogów informacyjnych oznacza brak mocy wiążącej wzorca, którym posłużył się proponent. Wzorzec nie kształtuje wówczas treści zobowiązania, jednak zawarta umowa jest ważna i wywołuje skutki określone oświadczeniami woli stron, przepisami prawa, zasadami współżycia społecznego i ustalonymi zwyczajami - art. 56 k.c.. W przypadku takiej konstrukcji wzorca, który kształtuje zobowiązania stron, jest częścią umowy, bez którego umowa nie byłaby zawarta i który określa essentialia negoti umowy, a tak jest w z umowami ubezpieczenia oraz gdy stroną jest konsument niedoręczenie konsumentowi wzorca nie wiąże go. Powodowie nie znali żadnych warunków umów, które miały być zawarte. Wzorzec niedoręczony konsumentowi wiąże go tylko wówczas, gdy kształtuje treść zobowiązania powstałego przez zawarcie umowy powszechnie zawieranej w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego - art. 384 § 2 k.c., a więc w sprawach jak niniejsza, niebanalnych, wzorzec nie doręczony powodom nie mógł ich wiązać.

2. W sprawie uprawnione jest twierdzenie, że żadna umowa z powodami nie została zawarta, gdyż powodowie nie złożyli oświadczeń woli wystarczających do przyjęcia, że znali essentialia negoti zawieranych umów, co więcej byli przekonani, że zawierają inne umowy niż przyjął to pozwany.

Dla dokonania wykładni oświadczeń stron pomocna jest uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29 czerwca 1995 roku w sprawie III CZP 66/95, publ. OSNC 1995/12/168, w której Sąd posłużył się tzw. kombinowaną metodą wykładni. Wykładnia oświadczeń woli ma na celu ustalenie właściwej treści regulacji zawartej w oświadczeniu woli. Ogólne reguły interpretacyjne, prowadzące do osiągnięcia tego celu, określone zostały w art. 65 k.c. Zgodnie z tymi regułami stosowanie kombinowanej metody wykładni do czynności prawnych obejmuje dwie fazy. W pierwszej fazie sens oświadczenia woli ustala się mając na uwadze rzeczywistą wolę stron. W niniejszej sprawie strony nie przyjmowały tego samego znaczenia oświadczenia woli, konieczne jest zatem przejście do drugiej, obiektywnej fazy wykładni, w której właściwy dla prawa sens oświadczenia woli ustala się na podstawie przypisania normatywnego,

czyli tak, jak adresat sens ten rozumiał i rozumieć powinien. Za wiążące uznać trzeba w tej fazie takie rozumienie oświadczenia woli, które jest wynikiem starannych zabiegów interpretacyjnych adresata. Adresatem narzuconych przez pozwanego warunków umowy byli powodowie, a oni rozumieli, że zawierają umowę lokaty kapitału z zyskiem 8%, a następnie umowy lokaty na 5%. Nie otrzymali warunków umów, z których wynikałyby inne niż te warunki umów. „Decydujący jest normatywny punkt widzenia odbiorcy, który z należytą starannością dokonuje wykładni zmierzającej do odtworzenia treści myślowych osoby składającej oświadczenie woli. Przeważa tu ochrona zaufania odbiorcy oświadczenia woli nad wolą, a ściślej nad rozumieniem nadawcy. Nadawca bowiem formułuje oświadczenie woli i powinien uczynić to w taki sposób, aby było ono zgodnie z jego wolą zrozumiane przez odbiorcę. Wykładnia obiektywna sprzyja pewności stosunków prawnych, a tym samym i pewności obrotu prawnego. Zgodnie z kombinowaną metodą wykładni, priorytetową regułą interpretacyjną oświadczeń woli, składanych indywidualnie adresatom, stanowi rzeczywista wola stron. Zastosowanie tej reguły wymaga wyjaśnienia jak strony rzeczywiście zrozumiały złożone oświadczenie woli, a w szczególności, jaki sens łączyły z użytym w oświadczeniu woli zwrotem lub wyrażeniem. W razie ustalenia, że były to te same treści myślowe, pojmowany zgodnie sens oświadczenia woli trzeba uznać za wiążący. Jeżeli chodzi o oświadczenia woli ujęte w formie pisemnej, czyli wyrażone w dokumencie, to sens tych oświadczeń ustala się przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst dokumentu. W procesie jego interpretacji podstawowa rola przypada językowym regułom znaczeniowym. Wykładni poszczególnych wyrażeń dokonuje się z uwzględnieniem kontekstu, w tym także związków treściowych występujących między zawartymi w tekście postanowieniami. Uwzględnieniu podlegają również okoliczności, w jakich oświadczenie woli zostało złożone, jeżeli dokument obejmuje takie informacje, a także cel oświadczenia woli wskazany w tekście lub zrekonstruowany na podstawie zawartych w nim postanowień. Tekst dokumentu nie stanowi wyłącznej podstawy wykładni ujętych w nim oświadczeń woli składanych indywidualnie oznaczonym osobom”. Wspomniana metoda wykładni przyznaje pierwszeństwo - w wypadku oświadczeń woli składanych innej osobie - temu znaczeniu oświadczenia woli, które rzeczywiście nadały mu obie strony w chwili jego złożenia (subiektywny wzorzec wykładni). Podstawą tego pierwszeństwa jest zawarty w art. 65 § 2 k.c. nakaz badania raczej, jaki był zgodny zamiar stron umowy, aniżeli opierania się na dosłownym brzmieniu umowy. To, jak strony, składając oświadczenie woli, rozumiały je można wykazywać zarówno za pomocą dowodu z przesłuchania stron, jak i innych środków dowodowych. Dla ustalenia, jak strony rzeczywiście pojmowały oświadczenie woli w chwili jego złożenia może mieć znaczenie także ich postępowanie po złożeniu oświadczenia, np. sposób wykonania umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 1998 roku, I PKN 532/97, OSNAPiUS 1999, nr 3. poz. 81).

Żadnego zgodnego zamiaru stron umowy nie było. Powodowie byli przekonani, że zawarli umowy dotyczące solidnej lokaty kapitału. Pozwany korzystał z pośrednika, który umowy lokat powodom przedstawił oraz przekonywał powodów do zawarcia umów lokaty kapitału. Nic dziwnego że nie wręczył powodom wzorców umów – OWU. Znane w handlu obwoźnym metody zdały egzamin. Powodowie nagabywani w swoim domu mieli zaufanie do pośrednika, nie byli czujni, nie zadawali wielu pytań i nie domagali się wręczenia im warunków umów. Wprawdzie zastanawiali się, ale tylko co do tego czy wycofać pieniądze z (...), a zainwestować u pozwanego jako lokatę kapitału na 8%. O tym jaka była świadomość powodów co do zawartych umów świadczy to, że oczekiwali na obiecaną stopę zysku od złożonej lokaty, sprawdzali obiecany im wzrost środków na koncie. Byli zawiedzeni brakiem obiecanego zysku, nie rozumieli także dokonywanych, nieznanych im potrąceń i dlatego alarmowali pośrednika T. M.. Ten jednak dezinformował powodów, obiecywał zyski później, namówił także na zawarcie kolejnych umów, z których powodowie mieli uzyskać pewny zysk 5%. Istotny i pomocny dla dezinformacji powodów był brak wzorca – OWU. W takich warunkach pośrednik pozwanego nie dokonywał dużego wysiłku aby przekonać łatwowiernych i nieorientowanych powodów, że są stronami umów lokaty kapitału. Fakt, że powodowie podpisali wnioski o zwarcie umów, które zawierały nazwy umów nie decyduje o charakterze umów. Samo nadanie umowom nazw określonych przez pozwanego nie powoduje automatycznie, że w rzeczywistości mają one charakter takich umów, gdyż zgodnie z art. 65 § 1 k.c., o istocie i charakterze konkretnej umowy nie decyduje nazwa określona przez stronę, lecz zamiar i cel obu stron. Celem powodów było zawarcie umów lokaty kapitału, a nie ubezpieczenia na życie z funduszami kapitałowymi. Powodowie zamierzali osiągnąć solidny zysk z ulokowania swoich pieniędzy u pozwanego, chcieli także mieć łatwy dostęp do pieniędzy, wypłacać je w razie potrzeby bez prowizji i opłat, to wszystko gwarantował im pośrednik pozwanego. Taki

był cel i zamiar powodów, a nie był on tożsamy z wolą pozwanego. W tych okolicznościach Sąd uznał, że strony nie zawarły umów ubezpieczenia.

Nawet gdyby uznać, że powodowie jednak zawarli z pozwanym umowy ubezpieczenia o treści jak w niedoreczonych przy zawarciu OWU, potwierdzone polisami i nawet gdyby przyjąć, że powodom zostały wręczone w momencie zawarcia wzorce umów to postanowienia wzorców na podstawie których ograniczono możliwość wypłaty wartości polisy, a także postanowienia, na podstawie których pozwany pobierał prowizje, stanowią niedozwolone postanowienia umowne.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy - niedozwolone postanowienia umowne. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Na podstawie art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Aby postanowienie umowy mogło zostać uznane za abuzywne powinny zostać spełnione następujące przesłanki: umowa musi być zawarta z konsumentem, postanowienie umowy nie zostało uzgodnione indywidualnie, postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco narusza jego interesy, a postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron”. Umowy ubezpieczenia zostały zawarte pomiędzy pozwanym jako przedsiębiorcą a powodami jako konsumentami, ich postanowienia nie zostały uzgodnione z powodami indywidualnie, do głównych świadczeń stron nie należała prowizja z tytułu wypłaty wartości polisy, a postanowienia dotyczące pobierania prowizji oraz brak możliwości rozwiązania umowy przed upływem dwóch lat, kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy. Wskazać należy, że w myśl art. 43¹ k.c. przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1 k.c., prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Strona pozwana jako osoba prawna bez wątpienia jest przedsiębiorcą w rozumieniu tego przepisu. Natomiast jak stanowi art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powodowie są konsumentami, zawierali umowy jako osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej, powierzając pozwanemu swoje oszczędności, stanowiące ich majątek wspólny. Pozwany posługiwał się wzorcem umowy, opracowanym przed zawarciem umowy i wprowadzonym do stosunku prawnego w ten sposób, że powodowie nie mieli wpływu na treść wzorca. Powodowie nie negocjowali z pozwanym żadnego z postanowień wzorca. Bezspornie także postanowienia dotyczące pobierania prowizji i konsekwencji rozwiązania umowy przed upływem dwóch lat nie zostały z powodami uzgodnione indywidualnie. Przypomnieć należy, że Sąd ustalił stanowczo, że powodom nie zostały doręczone OWU w momencie zawarcia umowy, a dopiero na ich żądanie w końcu czerwca 2014 roku. Bezspornie także powodowie nie otrzymali tabeli opłat i limitów w szczególności wysokości prowizji i potrąceń. Powodowie nie mieli rzeczywistego wpływu na kształtowanie ogólnych warunków umów oraz wysokości opłat wskazanych w tabeli opłat i limitów, w tym naliczenia prowizji w wypadku wcześniejszego rozwiązania umowy. Były to zapisy z góry narzucone i nie negocjowane. Postanowienia ogólnych warunków umów kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Zgodnie bowiem z § 30 ust. 1 ogólnych warunków ubezpieczenia powodowie mieli prawo dokonać wypłaty wartości wykupu począwszy od drugiej rocznicy polisy. W OWU nie ma postanowień dotyczących konsekwencji wcześniejszego ustania stosunku zobowiązaniowego. Wobec wcześniejszego rozwiązania umowy przez powódkę pozwany dokonał potrącenia, którego wysokość ustalona została na 100 % wartości wpłaty. Pozwany zeznaniami świadka chciał dowodzić zasady obliczania wartości wykupu i przenoszenia

ryzyka na powodów. Brak czytelnych i uzgodnionych z drugą stroną warunków finansowych wcześniejszego ustania umowy, możliwość zatrzymania przez pozwanego pełnej wartości świadczenia konsumenta, a także naliczanie prowizji i opłat nie uzgodnionych wyraźnie z konsumentem jest rażąco sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Powodowie nie zawarli z pozwanym umów: ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...), (...) nr (...) z polisą (...), ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...) -15, (...) -15, której potwierdzeniem była polisa nr (...) oraz umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...), (...), której potwierdzeniem była polisa nr (...), nie istniały umowy, zatem świadczenie powodów było nienależne. Wniosek o zawarcie pierwszej umowy podpisał powód M. S., a wnioski o pozostałe umowy podpisała powódka K. S.. Jednak pieniądze które powodowie wpłacili pozwanemu stanowiły ich majątek wspólny, a zatem zwrotu tego, co bez podstawy prawnej pozwany zatrzymał mogą powodowie domagać się solidarnie. Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego z wyroku wydanego 27 grudnia 1979 roku, sygn. akt I CR 408/79, publ. OSNC 1980 nr 6, poz. 126: „do małżonków, którzy zaciągnęli wspólnie zobowiązanie dotyczące ich majątku wspólnego, ma zastosowanie przepis art. 370 k.c., przewidujący odpowiedzialność solidarną każdej z osób, a więc i każdego z małżonków”. Zatrzymana przez pozwanego kwota 203.681,63 PLN jest świadczeniem nienależnym. Na podstawie przepisu art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego ma charakter bezterminowy i jest wymagalne po wezwaniu do zapłaty jak stanowi art. 455 k.c. – uchwała Sądu Najwyższego z 26 listopada 2009 roku, III CZP 102/09, publ. OSNC 2010, nr 5 poz. 75. Na wezwanie powodów pozwany 14 lipca 2014 roku zwrócił część pieniędzy wpłaconych przez powodów zatrzymując kwotę dochodzoną w sprawie. Zatem pozwany opóźnia się z zapłatą od 15 lipca 2014 roku, wobec tego Sąd oddalił powództwo co do odsetek należnych od 9 kwietnia 2013 roku do 14 lipca 2014 roku. O odsetkach sąd orzekł zgodnie z żądaniem powodów na podstawie art. 359 § 1 i § 2 k.c..

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Przegrana powodów jest nieznaczna. Na poniesione przez powodów koszty składa się opłata od pozwu w kwocie 10.185 zł i wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 7.200 zł według stawki określonej w § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku poz. 461), a także opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.